

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС БІЛІНГВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДЛЯ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Кульбіда Світлана Вікторівна
ORCID ID: [0000-0002-0194-3495](https://orcid.org/0000-0002-0194-3495)

докт. пед. наук, професор,
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Україна

Сучасні реалії відкритого характеру освіти враховують навіть непередбачувані зміни. Ключовим завданням є розвиток якостей і здібностей в учнів з порушеннями слуху, що дозволить їм отримувати повноцінну інформацію у нових соціокультурних умовах. В цих умовах актуальними стають питання щодо білінгвального навчання (БН) – використання словесної і української жестової мов [1]. Рідна мова поруч з УЖМ виступає як інструмент розуміння світу спеціальних знань і освітнього розвитку.

Для сучасного періоду розвитку українського суспільства особлива значущість БН заключається не лише у філософсько-педагогічних основах соціокультурності феномену глухоти, відмові від усталених стереотипів однієї мови (чи словесної, чи жестової), устремлінню до обміну і взаємозбагачення між мовами, діалогу культур та ін. [2]. БН за таких умов є засобом освітнього розвитку, отримання освіти, пов'язаного напряму з процесом формування мовної особистості учня [3], відкритої до взаємодії з оточуючим світом і збагаченої у обміні досвідом чуючих і нечуючих фахівців системи спеціальної та інклюзивної освіти (Іванюшева Н., Зборовська Н., Кульбіда С., Малинович Л., Чепчина І. та ін.). Перші (41,2 %) усвідомлено опановують досвід застосування УЖМ поряд зі словесною мовою, набувають поступові рівні жестомовної комунікативної компетенції у спілкуванні з нечуючими учнями, використовують як засіб навчання на предметних уроках. Другі (їхнє число сягає 130 осіб), пройшовши власний шлях одномовного (71,3 %), двомовного (28,7 %) освітнього розвитку, досягнувши найвищих рівнів грамотності, у різних типах закладів спеціальної і загальної освіти України, в тому числі і вищої, намагаються найкращим чином врахувати мінуси і плюси вітчизняної системи корекційного-розвиткового спрямування змісту і методів навчання

учнів з порушеннями слуху і запропонувати власні моделі білінгвального навчання у комунікативній, навчальній, учбовій, ігровій діяльності, що дозволяє, як свідчить практика, досягати навчальних цілей. І першу, і другу групи педагогів об'єднує одна важлива спільна риса – це використання УЖМ як засобу навчання поряд зі словесною мовою. Спосіб використання залежить від розуміння ролі, місця, і значення форм мовлення у навчально-виховному процесі означеної категорії осіб, власного досвіду [4].

Яскравим підтвердженням в умовах дистанційного навчання є активізація роботи спеціальних закладів для осіб з порушеннями слуху і пропагування досвіду проведення уроків УЖМ, інших предметів, виховних занять чуючими і нечуючими вчителями з використанням УЖМ як засобу навчання. Найбільш активними у цьому плані є Хмельницька СЗОШ № 33 (Г. Воробель), Сосницький НРЦ (Л. Саприкіна), Багатопрофільний НРЦ «Сузір'я» ДОР» (А. Коломoeць), Одеська СЗШ-інтернат № 97 (С.Кукурузенко), Теробовлянський НРЦ Тернопільської області (М. Кацан), НРЦ "Веселка", м. Дніпро (Т. Шара), Чернівецький обласний НРЦ №1 (О. Савчук) та ін.

Список використаних джерел:

1. Іванюшева Н.В. (2013). Особливості застосування двомовних програм як інструмент збереження мови лінгвістичної меншини. *Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови*. № 4. 25-33. Кіровоград, Україна: Імекс-ЛТД.
2. Kulbida, S. (2019). Features of bilingual approach application in special institutions for deaf in Ukraine. *Education: Modern Discourses*, 2, 141-152. <https://doi.org/10.32405/2617-3107-2019-1-17>
3. Щуцька О.І. (2019). Мовна особистість учня з особливими освітніми потребами у контексті особистісного підходу. *Психолого-педагогічні стратегії безбар'єрного освітнього середовища: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції* (с. 25-28) 12 березня 2019, Київ, Україна: Інтерсервіс.
4. Kulbida S. (2018). Introduction features of bilingual Education of deaf People in Ukraine. *Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації: Матеріали конференції*. (с. 140-150) 22 березня 2018, Київ, Україна: НАУ.